

FOAIE LITERARĂ

Pentru redacție responsabilă :

LUCREȚIA RUDOW-SUCIU.

Apare o dată pe săptămână (Duminică).

PREȚIUL :

Pe un an 4 fl.

Pe jumătate de an 2 fl.

Pe un pëtrar de an 1 fl.

Pentru România și
străinătate 14 frc.

Editor și proprietar :

Dr. W. RUDOW.

Logodnica contelui Stuart.

— Povestire din viața Românilor bihoreni. —

De L. Rudow-Suciu.

(Urmare).

6. În Tinca.

Dumineca următoare familia Gale prânzi atât de timpuriu încât se putea sui în căruța la douăsprezece oare, și fiind drumul prin codru destul de rău, ajunsese abia la un ceas și jumătate la Tinca.

Scalda și birtul se află chiar în înteaia casă la stânga drumului, și deși pe atunci încă nu era vorbă despre zidirea frumoasă în stil elvețian care s'a ridicat la anul 1894, totuș izvorul feros era cercetat binisor de bolnavi și în curte, la umbra acașilor se ședea tot atât de bine ca și acum.

După ce se deteră jos, Galeștii-și luară o chilie, apoi trecură prin curte la casa de scăldat salutați prietenește din partea oaspeților adunați deja, atât Români cât și Maghiari, dar numai în limba celor din urmă — căci se cuteze un Român să vorbiască în limba sa fiind față vr'un Maghiar, era pe atunci ceva nemai pomenit în Ungaria proprie, așadar cu oameni atât de modești Maghiarii trăiau în cea mai bună înțelegere, pecând în Ardeal o serbare comună a ambelor popoare era dede-mult cu neputință.

După ce se scăldaseră, mama și fiica merseră în chilia lor pentru a se îmbrăca cum se cade. Beta înfirșit tot iarăș alesese costumul național care fără îndoiială o prindea cu mult mai bine decât crinolinele și alte nêzdrăvenii de ale modei cu cari se împodobiseră celelalte fete.

Gale fiind scăpat de grijile îmbrăcatului se așeză lângă câțiva colegi și ascultând țigani priviau liniștiți la oaspeții cari sosiră mereu mereu.

Când Beta și mama ei eșiră din chilia lor, se duseră la celelalte preotese cari șezură împrejurul unei mese lungi alătura cu a soților lor. Beta simția bine că ea stîrnește senzațiune, niște iuriști tineri își exprimară admirarea chiar cam tare, ei însă nu-i pasă de aceasta. Când ajunsese la masă, mai mulți tineri români se grăbiră să le deie loc, mai aduseră două scaune și în jurul ceștilor de cafea se încinsese o conversație din celea mai animate.

Betei îi-se uria grozav, însă era crescută prea bine decât să deie a se înțelege aceasta. Înșfirșit auzi că unui tineri, mai jos la masă, vorbeau despre planul de a înființa o foaie românească, ea se așeză între dînșii și acum luă parte și ea la conversație.

De odată ea auzi o voce care nu-i părea necunoscută : „Ziua bună dșoară Gale — e permis ?“

Ea se întoarsese și recunoscuse în figura mijlocie bine închegată, cu trăsurile fine și privirea pânditoare ca a mișelor pe Tachi.

Roșind ea se sculă, îi întinsese mâna — ceea ce până acuma față cu el n'o făcuse nici odată, — dete scaunul ei mai la o parte și răspuse : „Ziua bună dle Tachi, mă bucur că te ved“.

În timpul acesta, un chelner mai adusesese încă un scaun și amândoi se așezară. Locul se făcuse atât de strimt încât scaunele lor se atingeau ; Beta însă părea că nici nu observă aceasta și urmă : „Deci nu ți-a fost drumul prea departe ?“

„Am socotit că te voi găsi aici pe dta, și ved cu bucurie că n'am greșit“.

Beta închină nițel căpușorul și întreabă mai departe: „Ai sosit dedemult?”

„Nu. În cazul acesta aș fi venit mai de timpuriu la dta.”

Aceste cuvinte le însoții cu o privire foarte viuă care o făcea pe Beta să roșască cu totul. Ea mai vorbea numai cu dînsul, el îi comunică noutățile din oraș și apoi începu să vorbească despre prăvălia nouă și mare care era să se deschidă în toamnă și încheiă: „Dece să purtăm banii buni toți la Orade? Mai bine e să aducem toate de-adreptul din fabrici.”

Beta dete din cap ca semn că ea ar fi de aceeaș părere și întreabă: „Apoi, acum ai lucru mult?”

„Foarte mult, dar nu va fi înzădar. Pofim, să iasă cu bine!”

Cu aceste cuvinte îi umplea și dînsui un pahar cu vin. Beta primind fără momeli ciocni cu al lui și întreabă: „Avînd atît de mult lucru, n'ai timp pentru vînat?”

„O da, se află un ceas două pe săptămână și pentru asta.”

„Dar pentru vînători mari nu? Cu oficerii adevărat despre cari mi-ai povestit mult.”

„Nu, timpul acestora este toamna târzie. Pecat că dintre oficeri tocmai cei mai buni vînători ne-au părăsit: un capitan și un locotenent, și pe succesorii lor încă nu-i cunosc. Despre capitan însă am auzit una și alta din gura domnilor celorlalți, se pare că nu e un Nimrod, din contră, o molie de cărți, învață chiar românește!”

Beta nu putu suprima o exclamație de mirare, și el urmă: „Asta într' adevăr e ceva foarte rar, dar tocmai de aceea soldații țin mult la el, nu numai Românii, ci și Maghiarii. Unul care a fost ucenic la mine e în escadronul lui și mi-a zis deunăzile că încă n'a văzut un oficer așa de bun.”

Toate acestea le relată într' un ton, cît se poate de nepăsător dând jos cenușa țigarei sale la marginea mesei, încât nu putea observa cu cătă luare aminte il ascultă Beta. Ea se încercă a-și stăpîni emoțiunea și pentru a ști și mai mult despre omul, al cărui nume era de ajuns ca inima ei să bată mai repede, ea observă, însă că oare-care dispreț: „Un oficer, mai ales dela cavalerie, abia mi-l pot închipui ca o molie de cărți.”

„Nici nu e maghiar, ci neamț!” răspuse el.

„Apoi nici nu vei conveni cu dsa,” zise ea.

„Asta totuș n'o știu. El e conte sau chiar duce, cum se zice; numele era engles, l-am uitat.”

„O pricep când atâte gînduri îți trec prin cap; de altfel nici nu-mi pasă de el,” zise ea fără a roși cătuș de puțin. Duce însă nu va fi tocmai, oamenii esagerează mai totdeauna.”

„Nu, trebuie să fie adevărat, căci însuș cellalt capitan mi-a spus-o. De aceea la deschiderea prăvăliei îi voi invita pe toți ca să-l cunosc și pe dînsul.”

În timpul acesta soarele era pe asfințite și sosiră chelnerii pentru a așterne mesele de cină. Pe când societatea se scula, zise Tachi: „Mă rog de jocul întâi”, și după ce Beta dete din cap, el adaogă: „Și cît se poate de multe dintre celealalte.”

„Mai multe decît trei nu sunt permise, domnul meu!” răspuse ea într' un ton șagalmic.

„O să vedem!” observă el și o conduse la părinții ei; aici începu a vorbi cu dînsii, plimbându-se în sus și în jos.

După cină urmă jocul — se înțelege ciardaș; dar mai târziu și celea nemțești, mai cu samă valsuri, despre cele românești însă nici pomană, deși cei adunați erau aproape toți Români.

Cât de indiferent juca Beta cu ceilalți, atît de agitată era cînd juca cu Tachi. Era cauza numai aceea că vedea în ochii lui strălucitori, în îmbrățișările lui calde care aproape o dureau, că ea-și ajunsese scopul? Ea se simția cînd bine, cînd rău: acum o îmbeta un sentiment de nespūsă fericire, apoi îi se părea ca și cum i-ar sta inima în loc. Câte o dată își ridică privirile în ochii lui Tachi care nu era cu mult mai mare decît dînsa, și vîzînd ochii lui atît de svăpăiați, ea-și gîndia: o să pot trăi cu dînsul. Fiindcă în cercurile ei se vorbea despre ale căsătoriei fără nici o rezervă, ea avusesse prilej de ajuns de a se convinge că de multe ori dintre miri numai unul iubește pe cellalt, acesta se învoește neavînd ce face și „cu timpul dragostea vine dela sine”, precum se spune de obicei. Apoi iarăș se ivia înaintea ei chipul lui Stuart ca din neguri, însă ochii ei orbîți de lumină abia-l puteau recunoaște.

Cu neputință: sînge regesc și eu! cugeta ea, aruncînd capul înapoi și stergîndu-și fața asudată și ochii ca și cum ar voi să gonească chipul. Dar el tot revenia, și numai dacă ea privea în ochii lui Tachi, icoana contelui se topia sub focul privirilor sale în cari ardea o patimă care aproape o îngrozia.

După ce se sfîrșise ciardașul al doilea, toți eșiră din sală pentru a vedea focul artificial. Răcoarea nopții line și clare era cu atît mai priincioasă, cu cît în sală domnise o nădușală grozavă. Cînd toți erau adunați în curte, pe dealul dincolo de drum începură a se sui rachetele, salutate cu mare însuflețire din partea privitorilor cari numai foarte arare ori aveau parte de astfel de privilește. Beta căuta perdută la stelele și roatele scînteitoare cari îi păreau o icoană a dragostei sale ascunse. Și ea ar fi în stare să se avînte sus în slava cerului celei mai depline fericiri, dar numai pentru o clipă; îndată ea ar cădea napoi în noapte vecinică. Însă n'ar fi mai bine măcar o clipă de așa fericire decît o viață lungă în pustiul traifului de toate zilele? se întreabă ea. Era p'aici să răspundă cu da, dar apoi se gîndi la părinții săi cari, deși n'o înțelegeau întru toate, totuș fără îndoială o iubiau din adîncul inimii. — Nu, nu i-era ertat să le răsplătească iubirea lor aducînd rușine pe capul lor!

După ce ea luase această hotărâre, se întoarse cu ceilalți în sala care în timpul acesta se ventilase și curățise. Să adunasă și servitorii vecinilor în curte și când țigani începură a cânta din nou, jucară și ei. Strigătele ale bărbaților prin cari câte odată se auzia un țipet femeiesc dureros sau amenințător, sub inriurirea vinului se făceau tot mai sălbatic, și când veni iarăș rîndul ciardașului, în sală domnia cam aceaș larmă ca și afară.

Beta nu vroia să joace ceardașul cu alt bărbat decât cu acela pe care și-l alege de soț, juca deci iarăș cu el, dar „cel din urmă” precum ea îi șopti.

„Dar numai pentru astăzi!” răspuse el și ea dete din cap zimbînd.

Veselia generală însfîrșit o aprinse și pe dînsa; pecând mai înainte se nisuse a potoli focul jucătorului, acum îl lăsa s'o învirtească în jurul lui după plac, încât rochiile ei odată lovind un scaun îl măturară din cale ca și cum ar fi fost un fir de paie. De mai multe ori țigani încetară ne mai putînd cânta, dar Tachi tot deauna li arunca un pumn de florini, și ei urmară. Numai la miezul nopții jocul nebun se sfîrși fiindcă Beta care jucase peste două oare necontemît, căzu pe un scaun, aproape leșinată.

„Nici un pas mai mult, vreau să plec acasă!” grăi ea abia putînd respira.

„Dacă nu mai vrei să joci cu mine n'am nimic încontra, se înțelege.”

Ea dete din cap și șezînd aproape de bufet, încunjurată de oameni cari n'aveau altă dorință decât un pahar récoritor, ea suferi că el ținea mîna ei care i-o întinsese, cîtva timp, în a sa. În sfîrșit el întrebă plecîndu-și capul până la urechia ei: „Pot vorbi cu părinții dtale?”

Beta iarăș dete numai din cap și el urmă:

„Bine, îți mulțumesc. Mai înainte trebuie să mă duc înapoi avînd acasă lucru care nu-l pot amîna; însă marți, cel mult mercuri voi veni, nu-i așa?”

Beta iarăș dete din cap, apoi își ridică fața devenită de odată foarte serioasă și răspuse: „Veți fi bine-venit ori când veți veni.”

El îi sărută mîna cu căldură până ce ea în sfîrșit retrase a sa. După ce se sculasă, veni mama sa care o căutase și n'avea nimic încontra plecării. Ea-și căută bărbatul și pe când el eși la servitor să pună caii, ea se plimba cu fiică sa în sus și în jos ca să se récorească înainte de a-și astîmpăra setea arzătoare.

După cîtva timp Gale se întoarse și anunță că căruța era naintea ușii, la cę familia eși încunjurată de Tachi și alți tineri. Aceștia luară dela Beta un rémas bun atît de îndușosat încât caii-și perdură răbdarea și plecară.

Beta era foarte mulțumită cu împrejurarea că părinții ei aveau a-și povești unul altuia grozav de multe, căci așa putea da curs liber gîndurilor sale proprii cari erau de cele mai contrazicătoare.

Însă îndată după ce se stînsăra luminile în urma lor și ea nu mai auzia nimic decât vorbirea părinților, indiferentă pentru ea, de vîzut însă vedea numai cerul limpede și înstelat, de odată se liniștiră toate acele sentimente contrare de mai nainte și se perdură ca un vis rău și din adîncimea sufletului ei răsări icoană lui Stuart în splendoare strălucitoare a idealului care i-o împrumutase dînsa, și cufundată în privirea ei o cuprinse un sentiment de nespūsă fericire, care o părăsi numai cînd la marginea codrului se aprinsăra felinarele căruței și razele lor alunecară peste copaci și tufișuri, ca niste stafii.

Atît de întunecat și nesigur zăcea și viitorul înaintea ei, și fără voie îi trecură prin gînd multele doine în cari femeile române laudă timpul fetiei lor ca singurul fericit ce l-au avut și-l jelesc că nu se va mai întoarce.

Între astfel de impresii ea ajunsă acasă și fiind obosită din cale afară adormi îndată.

(Va urmă).

Aforisme.

(Originale.)

Ce deosebire este totuși întră moarte naturală și cea nenaturală (moarte volnică și silnică)! — Moartea volnică și silnică cauzează suferințe duble: dureri sufletești și trupești, iară moartea naturală este singur și numai *puntea în valea plîngerilor*, peste care muritoriul are să treacă *la noianul veciniciet*, unde nu este nici durere, nici suferințe, ci *vieată fără de sfîrșit*.

* * *

Bunul Dzeu, cînd a creat lumea aceasta, a stabilit totdeodată și legile naturii: tot ce se află sub soare este supus acestor legi firești și sfinte: toate ființele depe fața pămîntului se acomodează acestor legi naturale, și numai singur omul — care este plămuit după chipul și asemănarea lui Dzeu — nu cunoaște aceste legi, ci cu o admirabilă ușorință zi pe zi violează și calcă în picioare legile naturii. Omule! mergi mai înainte *la natură în școală*, și învață dela dînsa a respecta legile sale, și apoi poți fi sigur, că nici cînd nu *vei peri de moarte volnică*.

* * *

Omul este ființă morală, și legea supremă a moralității este: *a trăi onest și a fi drept*; *vieața onestă și dreaptă este deci calea*, ce duce *la fericirea omenească*, este *busola*, ce ni arată direcțiunea sigură *a cunoaște pe D-zeu*, este *tînta*; la care stărîm.

* * *

Numai acela este om liber, care are o *conștiință curată*; conștiința curată însă numai omul *onest și drept* are; deci *libertatea morală* nu este altă ce decât o *curată conștiință*.

I. Groșorean.

* * *

Ce ar fi de noi, dacă femeile n'ar mai avea față de noi compătîmirea de a ne minți?

Anatole France.

* * *

Însușirile bune se cîștigă cu greu, iar greșelile ni le însușim prea ușor.

Traducere de B.

PASTEL DE LUNCĂ.

*Când se scoală fărmeacă dintr-o miile de flori,
Și, cu ochii mari, aprinsă, se avântă dup' un flutur,
De uimire brebeneii, adumbriți de drag, se scutur —
Și căprinele trăsăltă îmbătate de flori!*

*Iarba moale, mătăsoasă, alintată cade-'n lături,
Și ea trece înainte, përu-i flutură în vînt,
Par' că micile-i picioare n'o s'ajungă la pămînt;
Astfel zboară, când de trupu-i haina i-se prinde 'n pături.*

*Ce frumoasă-i, ce cu minte-i — Doamne, cât noroc o poartă!
Cîtă rîvnă se ajungă fluturașul, cîtă trudă!
Patima, dorința asta, o 'nferbântă și-o asudă,
Și când nu-l mai poate-ajunge, ea cu florile se ceartă.*

*Și-a venit atunci Răcoarea, doamna codrilor de fag,
Ca, pe sîmul ei ferbinte și pe frunte s'o adie,
Și-a venit pe urmă Umbra, dulce ca o poezie,
S-o desmerde, s-o adoarmă și s-o farmece cu drag!*

*Tolănit în iarba deasă unde lunca se încheagă,
Dus cu gîndul pe cărarea care duce la noroc,
Am privit fecioara asta, pătimaș și plin de foc,
Am privit-o, — și-aș privi-o de-aș putea viața 'ntreagă!*

Poemi, luna florilor.

Petru Conda.

Anechote din viața regelui Frideric cel mare.

Un oficer tiner, cu toate că a fost oprit strict, purta o dată haine civile și auzind că regele e la Potsdam, a mers la primblare, cu o damă, în grădina din Sanssouci. Tocmai când era să pășească din o alee, s'găsește cu regele în față. „Cine ești?” Ce a fost mai batător la ochi era împrejurarea că oficerul, din nebăgare de samă, 'și legase și sabia. Natural că oficerul s' spăriase, dar totuși avu atîta prezență de spirit a răspunde regelui: Sunt oficer, dar m'gădesc aici în cel mai strict incognito“. Acest răspuns plăcu regelui și grăi zimbînd: „Apoi de, caută de-te sfeclește de pe aici, să nu te vadă regele“.

Marele rege nu putea suferi că la excursiunile sale pe cal, să s'aducă pardesiuri ori alte haine — fără porunca lui espresă. Intr'o zi târzie de toamnă, rece de tot, însă simțea că zgriburește, căci excursiunea durase mai lung ca de obicei. „Azi aș dori totuși să mi fi adus mantaoa!“ zise el. Momentan călari unul dintre oămenii regelui, care adusese mantaoa cu sine și o oferî regelui. Regele privi serios în fața omului. „Cine ți-a poruncit să aduci mantaoa cu tine?“ „Măiestate, ziua rece de azi și excursiunea carea am presupus eă va fi mai lungă decăt de alte dăți“. „Na, deoarece ai adus mantaoa fără porunca mea, capeți arest de un jumătate de ceas, și pentru buna îngrijire a ta ți se va plăți o

suta de taleri. De altădată însă să nu mai faci așa ceva, altcum vor crede oamenii că nu mă pot urni de lângă cuptor !“

*

Consulul austriac lăuda cu mare zor înaintea regelui pe Monarchul Iosif al II-lea, că ce tolerant e acela, că chiar jidanilor li asigură privilegiu foarte mari.

„Foarte drept !“ respunsă Frideric. „Imperatul Dtale e doar, după titlul său, rege al Ierusalimului !“

*

Călătorind prin Frankfurt, Monarchul se întreține mult cu un profesor, a cărui soție era foarte inteligentă. Frideric întreabă și despre această chestie și profesorul asigură pe regele că soția sa e într' adevăr o „poetă laureată“.

„Na, doar nu te a încoronat și pe Dta ?“ răspuse Frideric rizând.

*

Unul dintre servitorii regelui îl revoltă o dată într'atâta pe regele încât fu nevoit a-i trage o palmă. Fără cea mai mică alterația în prezența regelui, servitorul se pune înaintea oglinzii și începe a-și chiti frizura disordinată de palmă. „Ticălosule, cum cutezi să faci așa ceva ?“ întreabă Frideric.

Măiestate, aștia de-afară, din antișambră adică n'au lipsă să știe ce s'a întâmplat între noi doi.“

Monarchul rise și merse în altă odaie.

Din germană de B.

IX.

De-la Oradea.

Temperament de poet, întrucât în creeru-și se luptă vecinic gândurile și e deapururi distras. Mergând odată dela prânz — el nu ia prânzul acasă — îi vine în minte ca și cum s'ar fi sculat dela masă înainte de a se fi servit toate mâncările. Cuprins de o genă pentru buclucul la care l-a adus zăpăceala sa, el își întărită amintirea, să ghicească meniul prânzului. A ajuns deja acasă, cale de un kilometru și jumătate — când a putut să se mîngăie constatând că a ajuns să mănec mere, prin urmare nu s'a sculat înainte de a se fi luat masa. Apoi că nu face nimic la vreme și la rînd. Se trezește pe-la noaună și încă în pat își ia foaia și trece în fugă peste ea, să vadă nu cumva e vre-un lucru estraordinar. Să scoală și îmbrăcându-se citește articolul de fond. Luând dejunul pune în plic ultimul articol — e correspondent — mai adaugă câteva rînduri pentru redacție, apoi închide și lipește mărcile. Îl ia pe Smith, ori pe Ahrens pentru bibliotecă și pleacă la academie — el ștudiază drepturile. În cale el mai deschide odată cartea și începe a frunzări. Admiră un passagiū, pe care îl trecuse din vedere, scoate hârtie și condei și mergând își face niște notițe. Să oprește pentru a pune scrisoarea.

După câți-va pași el se întoarce. Îi pare că a uitat ceva. Întră la o prăvălie, cumpără o cartă postală, scrie

cea ce a fost uitat, pune și cartă în lada poștei și cu firma hotărîre de a nu mai deschide pe Smith și că nu va mai gândi de a uitat ceva, ori nu, își iutește pașii. Când e la academie, profesorul chiar întră. Preocupat de o discuție vie ce o începu cu Florin, el mai rămâne. Întră apoi și el. Profesorul esplică legea despre egala îndreptățire a naționalităților, tușind mereu și înghițind din greu, pentru-că îl ascultă românii mulți și el nu se simte destul de liber întru a tracta această temă cu toată sinceritatea convingerii. Frasele, ce el e silit să le înghită îl nădușesc, îi este respirația anormală și îi zădărnicește prelegerea îmbucătățind atâtea frase și încând atâtea vorbe. Luând act despre ce se esplică, Ix își scoate hîrtie și începe un al doilea articol, care, ca toate, nu are să fie măgulitor depositarilor puterii de stat. Sună oara. Profesorul iese, staū toți în picioare, se scoală și el, dar mâinile îi sunt încă tot pe bancă, una ține hîrtia, cealaltă poartă vehement condeiul, întregind cea din urmă frasă a punctului antăi. Iese și el. „Ix, ce scrii iară ?“ „Ei lasă-mă. Mai zîdesc o drăcie, știu de ceea . . .“ și Ix se avîntă în trii pași pe scări în jos, să-l defe pe Smith în bibliotecă. El se reîntoarce și întîlnind pe Florin, urmează discuția începută înainte de oară. Allgemeine — porecla e împrumutată de-la ziarul din München — se desface dintr'odată din un alt grup și întră și el în discuție.

— Dar mie mi-s'a spus altcum.

— Ce ?

— Că Z. nici nu ar fi fost acasă.

— Dar nu-î vorbă de Z.

Allgemeine nu înțelege. El prinsesă o vorbă, doauă, cari nu puteau să aibă o altă legătură de-cât cu afacerea lui Z. Cum dar . . . ? Florin și Ix își urmează conversația, iar Allgemeine rămâne îngândurat și tăcut. Unii merg acasă, alții ies la la preumblare. Florin, Ix și Allgemeine ies și ei. Ix discută cu tot focul convingerii. Când trece vre-un cunoscut, el înjumătățește o frasă pentru ca să salute, fără ca asta să-l conturbe cât de puțin în conversație și departe de a începe o frasă noaună el urmează aceeași de mai înainte fără de a repeta însă un singur cuvînt. Să trece asupra altor lucruri, cari au mai puțin darul de a te agita și mai mult de a-ți face o dispoziție veselă. Pe Allgemeine pân'aci atât de tăcut, nu-l mai poți opri. El a uitat cu desăvîrșire păcălitura de mai înainte și e nespus de vesel.

„La bere nație !“ se aude lozinca, și nația primind cu unanimitate întră. Nea Demetrovici, un sirbo-maghjar, ne primește vesel că întrăm o haită de setoși. Ix cum ar putea să lipsescă chiar de aici ?

Spiritele sunt neastîmpărate până sosesc întăiele păhară, cari trec „ex“. Să reîncepe apoi conversația de mai înainte și mai veselă și mai animată.

„Pentru desmetecirea buimăciturii Bihor“ închină Ix la al doilea păhar, iar Florin grăbește a adăoga un „Domnului să ne rugăm“. Aighen într'un fel deosăbit de rînduiala cea după tipic a ecteniilor le respunde

„Aștept învierea morților“. E la ordinea zilei chestia Bihorului, a ruginitului Bihor. Ix e astăzi deosebit de grav și asta ne impresionează, devenim cu toții gravii ca niște diplomați. Ix începe a desvolta o formală oratorie și e p'aci, p'aci să ne răpească pe toți focul sfânt.

Nebulosul Titiri nu se poate răbda să nu zică o vorbă.

— Ix, tu iară agiți.

— Port luptă dreaptă pentru biruința adevărului.

Crix Crax, reuțaciosul Crix-Crax tăcuse atâta vreme.

Plecându-se spre Titiri îi șoptește :

— Ei, am aflat necsul causal.

— Tu ?

— Și de ce nu ?

— Dar nu te știam că l-ai pierdut și tu.

— Ei ascultă-mă și nu face politică înaltă.

— Aud.

— Știi de ce are Ix atâta pathos ?

— Nu zău. Suntem încă numai la al treilea păhar.

(Va urma.)

Din societatea română.

Membrii societății teologilor „Inocentiu Micu Clain“ din Blașiu în 30 Mai st. n. au arangiat o ședință festivă în memoria patronului societății lor.

Îndată după s. liturghia, întreagă inteligența din Blașiu în frunte cu I. P. S. S. Metropolitul Victor s'a adunat în sala festivă a seminarului. Sala era frumos împodobită cu verdețuri și flori. În fruntea sălei se afla tipul măreț al arhierului In. M. Clain, împodobit cu flori.

Programul acestei ședințe a fost următorul :

Cuvânt de deschidere rostit de pres. soc. M. Iliuș teol. an. IV. 2) Odă memoriei marelui Arhieru Inoc. M. Clain de E. Sabo t. III. 3) Literatura poporană nescrisă, direcțiune de S. B. Mureșan t. IV. 4) În timpul ploiei de D. Scrob. comp. de I. Mureșianu — esec. de cor. teolog. 1) O rugățiune de H. L. declam. de Em. Macelarîu teol. an. III. 6) Irais după E. Votisky — de Em. Sabo teol. an. III. 7) Păsăruică călătoare de M. Vasiliu. comp de Scheletti — solo. Jivanca t. IV. 8) Martirii dela Sebastia după contesa Ida Hahn-Hahn de E. P. Bota t. IV. 9) Serenadă de I. Vidu esec. de cor. teolog. 10) Jidani la bătălie de T. Speranță declam. de I. Oltean t. III. 1) Închiderea ședinții prin președintele Societății.

Concert împreună cu joc. Corul vocal al plugarilor români din Șuștra, aranjază joi în 24 Maiu (12 Iunie) la Înălțarea Domnului cu ocaziunea hramului bisericeii în sala mare de învățământ a școlii din loc un concert împreună cu joc.

Cronica săptămînii.

Dela noi.

Hymen.

Di Dr. *Elie Dăian* directorul ziarului „Tribuna“ Dșoara și *Netti Totoian* își vor serba cununia, la 6 Iunie

n. a. c. în biserica din Micești, lângă Alba-Iulia. Dorim tinerei părechi cea mai desevêrșită fericire !

Di *Nicolau Mureșan*, învățator și dșoara *Constanța Pop* anunță cununia lor, care se va celebra în 14 Iunie st. n. 1897 la 3 ore p. m. în biserica gr. cat din Rodna veche.

Dna *Ana Popovici* n. Stefanie din Beriu și *Ioan Oporean* din Oreștie s'au cununat în 30 n. a. c. în biserica gr or diu Beriu.

Profesori noi. În 28. I. c. doi profesori români au depus censura de profesori, ambii cu succes laudabil; di Dr. teol. *Iosif Siegescu* din filologia modernă și di *Nicolae Fabian*, profesor în Beiuș, din istorie și filologia clasică.

Fundațiunea Temeș. Cetim în *Foaia diecesană*, că réposatul căpitan ces. și reg. *Iancu Temeș* din Caransebeș a testat casa sa d.n. acel oraș, în valoare de vre-o 6000 fl., diecesei gr.-ort. române din Caransebeș pentru-ca din venitul ei să se dea stipendii studenților sêraci, dar' diligenți și cu sporiu în învățatură.

Limba română în gimnasiul din Lugos. Marți s'a ținut în Lugos adunarea de primăvară a comitatului Caraș-Severin. Vicespanul *Litsek* răspundend la interpelarea d-lui Dr. G. *Dobrin* în cauza suspendării pe un timp a limbii române dela gimnasiul de stat din Lugos, a zis, că interpelantul a avut dreptate și că în urma intervenirii fișpanului *Jakabffy*, propunerea limbei române e érași asigurată, dar cum a adaos, le trebuie școlarilor pentru aceasta învoirea părinților.

Potop în Sibiu. Năprasnica rupere de nori întemplată Sâmbată asupra Dumbrăvii a pricinuit un adevărat potop în locurile învecinate. Valurile furioase ale torentului au năpădit împregiurimile, îndeosebi „Drumul Dumbrăvii“, strada „Scăldătoarei“ și „Groapa“, au rupt poduri și pe alocuri au pètruns chiar și în casele mai jos situate, pricinuindu-le stricăciuni; *în unele case apa își ajungea până la genunchi*. În total pagubele sînt mari. Sêmênăturilor încă le-a stricat considerabil groaznicul povoiu. Locurile inundate ofer o tristă priveliște de stricăciune și miserie.

Necrolog. Aducem la cunoștința tuturor rudeniilor și amicilor, că scumpul și neuitatul nost-ru soț, fiu și frate, *Ioan*, ne-a părăsit Marți la 25 Maiu n. la 11 oare a. m. în a treia lună după căsătoria și după împărțășirea cu sîtele taine, mutându-se din aceasta lume deșartă, din această vale a plângerilor în etate abia de 24 ani. *Elena Jurca* n. *Bireescu* cu soțiă, *Rosalia Jurca* n. *Jurja* nemângăiată mama, *Ioan I. Jurca*, absolvent de științele teologice ca frate și *Eufrosina* ca soară. Înarmintarea s'a sêvêrșit Joi la 27 Maiu u.

Veteranul dela 1848 **Margarit Moșoiu**, a decedat la București Vineri în 16 Maiu v. c. în etate de 76 ani, Pe réposatul îl jălesc întristații săi fii: *Elena*, *Victoria* și *Ion Moșoiu*; *Eleonora Moșoiu* ca noră, *Alfred* și *Carmen* ca nepoți. — Fie-i țărina ușoră !

Din România.

Starea sănătății A. S. R. Principelui Ferdinand continuă a se ameliora spre nespusa bucurie a întregii țeri. Cu toate aceste, fiind temere de nouă complicațiuni, s'a chemat prin fir telegrafic la palatul Augustului bol-

nav doctorul *Leyden* din Berlin, care a îngrijit la timpul seu pe Țarul Alexandru III. Savantul medic sosește mâne în București.

*

Fundațiunea Adamachi. Vasilie Adamachi din Iași și-a făcut numele nemuritor prin aceea, că întreaga sa avere a lăsat-o după moartea sa, Academiei române, cu condițiunea de a plăti unele legate, între cari 30.000 lei la mâinile d-nei Adamachi, sora defunctului, a cărei ubicațiune era însă necunoscută. Doctorul Asachi a cerut prin avocatul seu declararea *absenței* doamnei Adamachi, *mama d sale*, ear' tribunalul a făcut cuvenita cercetare, ascultând mai mulți martori demni de crezământ, cari au depus că știu, că *d-na Adamachi a murit de holeră în Rusia*. Deși tribunalul nu pronunțase încă absența, pentru-că nu se împlinise anul dela începerea cercetării, Academia română, în urma asigurării din partea celor interesați, totuși a plătit drului Asachi suma de 15.000 lei, adecă jumătate din legatul pe care defunctul îl lăsase surorii sale.

Zilele trecute s'a făcut însă o mare surprindere Academiei române, d-rului Asachi, dar' mai ales martorilor sei. D-na Adamachi a scris adecă în Caucaz unde se află, că va sosi în curând la București să-și primească legatul. Academia va avea deci să i-l plătească și să-l ceară îndărăt dela Asachi, ear' martorii vor avea să-și dea seama pentru inducerea în eroare a tribunalului.

*

Alcoolismul. Am anunțat și noi că în Iași s'a constituit *Liga română contra alcoolismului*. În apelul adresat de curând publicului se zice: „Ligă contra alcoolismului nu urmărește nici un scop de partid și întrucât ea apără unul din interesele cele mai vitale ale poporului nostru, sperăm — că toate partidele și deci toate organele de publicitate li vor da îngrijiri”. Apelul e semnat pentru comitet de dl A. D. Xepanol și de secretarul general al Ligei de A. C. Cuza, fost deputat la Iași.

(Tribuna.)

*

O faptă bună nu se poate trece cu vederea, de aceea o notez aci. Iată-o: D-na Elena dr. **N. Turnescu**, cunoscuta filantropă a depus la Banca Națională a României o sumă de **100,000 lei**, al căror venit anual de 5000 lei e destinat Fundațiunii universitare Carol I. cât și 2000 lei societății „*Leagănul*” acum de curând fondată pentru creșterea copiilor săraci.

Fapta vorbește de la sine, și nu e nevoie să mai aducem noi laude.

*

D. Gh. Giuroglu, proprietar în Calafat, construind cu spesele în acost oraș un spital care a costat peste 40,000 lei, ministerul îi aduce viile sale mulțumiri pentru această laudabilă faptă.

Din străinătate.

Grecii tot încă se codesc să încheie pace, ba să pregătesc chiar din rășputeri pentru a urma cu rășboiul după ce armistițiul va fi trecut. Însă nimenea nu le crede voinicoșilor, căci toată lumea știe că sunt la marginea „crach”ului de stat. Numai întreținerea refugiaților costă pe zi un mi ion de drachme, timpul secerișului se apropie, așadar dacă Turcii nu vor fi părăsit câmpiile mânăse ale Tesaliei, nu se va putea seceră acolo și țara întreagă e amenințată de foamete.

Izbânzile Turcilor le declară foile jidovești din numărul mare al voluntarilor-macabei. Să știe că un pașă e jidan și

când încheierea păcii era asigurată, s'au adunat și în Salonichi câteva sute de voluntari. Pe sultan l-ar fi încântat această pornire rășboinică într' atâta încât el striga: Supușii noștri jidanii ni-au fost totdeauna fideli și merg cu noi prin apă și prin foc!

Această pornire rășboinică e însă pusă în lumina ei adevărată prin raportul următor:

Îmbrăcați ca poporul cel mai rășboinic, ca Arnăuții apărătorii patriei stăteau la gara din Salonichi împrejurul trenului care era să-i ducă pe câmpul luptei. Zeghea albă, fesul alb cu semiluna neagră, pușca, iataganul toate păreau a mărturisi că-s arnăuți adevărați. Un nu știu ce însă îi șopti mașinistului german că eroii împrejurul mașinei sale erau din semința lui Avram. După ce el disputase mult cu un inginer, asemenea neamț, asupra întrebării, îi trecu prin gând o idee. O mișcare a mânel, ventilul e deschis și nori deșii de abur es sîsîind. A-l vedea și a sări strigând în toate părțile era una pentru voinicoșii noștri.

„Vezi domnule, totuș sunt jidanii! Arnăuții n'ar fi sărit cât colo!” zise el, și avea dreptate. Măgarul se poate îmbrăca cu șapte piei de leu, tot rămâne măgar.

Despre istorioara aceasta se înțelege că foile jidovești tac tăcerea peștelui.

Literatură, știință și artă.

A apărut:

Monografia institutului de credit și economii „Albina” 1872—1897. . . publicata de **Petra Petrescu**. Sibiu 1897. Acest op voluminos ce se estinde 236 pagine format mare are următorul sumar: I. După 25 de ani. II. Înființarea. Pregătiri. — Comitetul fondator. III. Primul an de gestiune. Consiliul de administrație. — Prima organizare. IV. 1874—1896. Ramii de afacere: 1. Reuniunile de credit. — 2. Escomptul. — 3. Lombardul. — 4. Depuneri spre fructificare. — 5. Împrumuturi ipotecare. — 6. Credite fixe. — 7. Credite personale țărănesci. 8. Contocorrente. — 9. Împrumuturi pe mărfuri. — 10. Credite cambiale cu acoperire ipotecară. — 11. Scrisuri fonciare. — 12. Reescomptul. — 13. Diverse. Filiala. Modificarea statutelor. Urcarea capitalului social. Realitățile institutului. Măsuri de precauțiune. Organele de administrare și executive. Funcționarii institutului. Scopuri culturale și de binefacere. Acte de recunoștință.

Cuprinsul cărții bogat împodobite cu portrete arată progresul din an în an mai îmbucurător ce l-a realizat acest institut, cel mai vechiu și mai mare în felul său între Români de dincoace.

Vals de Porumbescu. A apărut: *Basme Iașiene*, vals pentru pian de *Ciprian Porumbescu*. Opul acesta al regretatului compozitor apare în editura familiei sale și costă 80 cruceri. Pe ultima pagină găsim următorul apel:

Prin moștenire fiind în posesiunea compozițiilor mult regretatului meu frate *Ciprian G. Porumbescu*, am dorința ca aceste compozițiuni, pline de melodii românești, să fie cât se poate de răspândite între onor. public român. M'am decis a le tipări și e a în edițiuni populare, broșuri de câte 16 pagini, al căror preț pentru abonați se nu treacă peste 75 cruceri sau 1 leu și 70 bani.

În acest scop, îmi permit a lansa printre onor. public român liste de subscripțiuni, făcând apel spre a fi încurajată în aceasta întreprindere națională.

Mărioara L. Rațiu,
nascuta Porumbescu.

Deslegarea ghicitei din N-1 5. e: „Hora unirei“ „Alecsandri.“ (Hariri, omor, rod, arin, ura, nas, ic, rütate, inel, iota.)

Au deslegat-o bine Doamnele și domnișoarele: Maria P. Barițiu din Oreștia, Mărioara Cornea m. Popovici din Ciaba, Victoria Vicaș din Hidig, Maria Daraban din Rodna veche, Cornelia Lazăriciu din Deva, Veturia Ivan din Alba Iulia și Sylvia F. Negruț din Blaj.

Domni: Iosif Liuba din Maidan, Nicolau Onciu din Uzdin, Petru P. Roșca din Zlatna, Ieremia Tașișu din Sângeorgiul român, Corneliu Papp din Beiuș, societate academică „Carmen Sylva“ din Graz, Societ. tin. gimnaz. din Blaj și un „oberleutenant“ din Reg. 37.

Premiul sortit „Trotoarul Bucureștiului“ tipuri și impresii de D. R. Rosetti (Max), l'a câștigat Dna Victoria Vicaș din Hidig.

Dlui **George B. B. Vad.** Nrii ceruți s'au espedat și s'a luat la cunoștință mutarea. Foaia vi s'a espedă regulat la adresa nouă.

Dlui **P. P. R.** în **Z.** Vă mulțămim pentru ghicitura de șah. Va apare în N. viitor căci pentru acesta am avut unul cules deja.

Dlui **P. C.** în **Poeni.** V'am scris o cartă poștală. Autorul poeziei de care întrebați e acela pre care l'ați numit D'Voastră în scrisoare.

Dnei **L. O n. B. F.-Sz.** Vă rugăm să ne scuzați că nu vă trimitem încă N. 2. Va urma și acela cât de îngrabă.

Dlui **E. H.** în **C.** Am primit scrisoarea și vă mulțămesc! Dela C. R. din C. mi-a vinit știrea că a fost eroare retrimite-rea N-rului 5. Era p'aci să retrimite și eu abonamentul!

Poșta redacției.

Dlui **I. T.** în **S. român.** Am indus în Registrul adresa nouă a Dvoastre. Vă mulțămim pentru Aritmogrif!

Rectificare.

Terminul de deslegare la ghicitura din Nr. 7 e $\frac{1}{13}$ Iunie a c. Cuvântul „*Inștiințare*“ de pe pagina ultimă, colona 2-a să se cetească: *Inștiințare*.

Ghicitura de șah.

De Tarquinius.

			tări.	ce-	prin														
			cân-		ru-														
			le	și,	te-														
		ne	me-	sus-	te	ge-	tăzi	să-	te	ma-									
		tu		nu'n-	as-		a-	tă		de									
		tâl-	pi-	le,	cu-	es-	tări,	cal-	ni-	d'as-									
îf,	nești,	bând	se	în	da-			e,	când	ris	rat,	rul	e'n-						
prin		su-	tă		pă-	*și		su-		ce-	mai		stea-						
căci	ser-	e-	lea	tă	al-			de	mi-	mî-af	oa	no-	nu-						
		ri-	ce-	bu-	Frun-	ce	fu-	rul	e	a-									
		le-		i-	par-		tea	vie,		nop-									
		le	cu-	rești.	mea	mat.	mai	ții	e-	mai									
					il	De	fi-												
					res-		ha-												
					Mi-	Zam-	cu.												

Deslegarea după săritura calului. Terminul de deslegare 15/27 iunie. Se va sorti o carte.

Cu tiparul tipografiei „Szigligeti“, societate pe acții Oradea-Mare.